Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

6. listopada 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članci 39. i 49. – Europski parlament – Izbori – Pravo na glasovanje – Građanstvo Europske unije – Retroaktivnost blažeg kaznenog zakona – Nacionalno zakonodavstvo kojim se predviđa oduzimanje prava na glasovanje u slučaju pravomoćne kaznene osude izrečene prije 1. ožujka 1994.“

U predmetu C-650/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal d'instance de Bordeaux (Francuska), odlukom od 7. studenoga 2013., koju je Sud zaprimio 9. prosinca 2013., u postupku

Thierry Delvigne

protiv

Commune de Lesparre-Médoc,

Préfet de la Gironde,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, K. Lenaerts, potpredsjednik, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, C. Vajda, S. Rodin i K. Jürimäe (izvjestitelj), predsjednici vijeća, A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský i F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 20. siječnja 2015.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za T. Delvignea, J. Fouchet, *avocat*,

— za Commune de Lesparre-Médoc, M.-C. Baltazar i A. Pagnoux, *avocats*,

— za francusku vladu, G. de Bergues, D. Colas i F.-X. Bréchot, u svojstvu agenata,

— za njemačku vladu, T. Henze i J. Kemper, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: francuski

— za španjolsku vladu, L. Banciella Rodríguez-Miñón, u svojstvu agenta,

— za vladu Ujedinjene Kraljevine, M. Holt, u svojstvu agenta, uz asistenciju J. Coppela, *QC*,

— za Europski parlament, D. Moore i P. Schonard, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, P. Van Nuffel i H. Krämer, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 4. lipnja 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 39. i 49. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, T. Delvignea i, s druge strane, Commune de Lesparre-Médoc (Francuska) i Préfet de la Gironde o isključenju T. Delvignea s popisa birača te općine.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Članak 1. Akta o izboru predstavnika Europskog parlamenta neposrednim općim izborima, priložen Odluci Vijeća 76/787/EZUČ, EEZ, Euratom od 20. rujna 1976. (SL L 278, str. 1.), kako je izmijenjen Odlukom Vijeća 2002/272/EZ, Euratom od 25. lipnja i od 23. rujna 2002. (SL L 283, str. 1., SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 17., str. 54.; u daljnjem tekstu: Akt iz 1976.), određuje:

„1. U svakoj državi članici, članovi Europskog parlamenta biraju se na temelju proporcionalne zastupljenosti, pomoću sustava glasovanja za listu ili pojedinačnoga prenosivoga glasa.

[…]

3. Izbori se održavaju neposrednim općim izborima, slobodni su i tajni.“

4 Članak 8. Akta iz 1976. glasi:

„Podložno odredbama ovog Akta, izborni postupak u svakoj državi članici uređuje se u skladu s nacionalnim odredbama.

Te nacionalne odredbe, koje prema potrebi mogu uzeti u obzir specifičnu situaciju u državama članicama, ne smiju utjecati na u osnovi proporcionalnu prirodu izbornog sustava.“

Francusko pravo

5 Prvi podstavak članka 28. Kaznenog zakonika donesenog Zakonom br. 1810-02-12 od 12. veljače 1810., u verziji koja se primjenjivala u vrijeme nastanka činjenica o kojima se raspravlja u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: stari Kazneni zakonik), određivao je:

„Kaznenom osudom obuhvaćena je i građanska degradacija.“

6 U skladu s člankom 34. starog Kaznenog zakonika:

„Građanska degradacija podrazumijeva:

[…]

2. oduzimanje prava na glasovanje, prava da se bira i bude biran te općenito svih građanskih i političkih prava […]

[…]“

7 Zakonom br. 92-1336 od 16. prosinca 1992. o stupanju na snagu novog Kaznenog zakonika i posljedičnih izmjena pojedinih odredbi kaznenog prava i kaznenog postupka (JORF od 23. prosinca 1992., str. 17568.) stavljen je izvan snage stari Kazneni zakonik od 1. ožujka 1994. Članak 131-26 novog Kaznenog zakonika predviđa da sud može izreći oduzimanje svih ili dijela građanskih prava u trajanju od najdulje deset godina u slučaju osude za teže kazneno djelo i pet godina u slučaju osude za lakše kazneno djelo.

8 Zakon br. 92-1336 od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen člankom 13. Zakona br. 94-89 od 1. veljače 1994., kojim je ustanovljena kazna koja se ne može smanjiti i koji se odnosi na novi Kazneni zakonik i na određene odredbe kaznenog postupka (JORF od 2. veljače 1994., str. 1803.), u članku 370. određuje:

„Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 702-1 Zakonika o kaznenom postupku, zadržavaju se kazne oduzimanja državljanskih, građanskih i obiteljskih prava ili zabrana sudjelovanja u porotama koje su po samom zakonu posljedice pravomoćne kaznene osude izrečene prije stupanja na snagu ovog zakona.“

9 Prvi podstavak članka 702-1 Zakonika o kaznenom postupku, kako je izmijenjen Zakonom br. 2009-1436 od 24. studenoga 2009. o izvršavanju kazne (JORF od 25. studenoga 2000., str. 20192.) određuje:

„Svaka osoba na koju se odnosi oduzimanje, zabrana ili nesposobnost ili bilo kakva objava koja je po samom zakonu posljedica kaznene osude ili je izrečena u presudi u kojoj je osuda određena kao sporedna kazna može zatražiti od suda koji je izrekao osudu ili, ako je riječ o više osuda, suda koji je odlučivao u posljednjem stupnju, da u cijelosti ili djelomično ukine to oduzimanje, zabranu ili nesposobnost, uključivo i u odnosu na njihovo trajanje. Ako je osudu izrekao porotni kazneni sud, sud nadležan za odlučivanje o tužbi je istražni odjel unutar čijeg okruga porotni kazneni sud ima sjedište.“

10 Članak 2. Zakona br. 77-729 od 7. srpnja 1977. o izboru zastupnika u Europski parlament (JORF od 8. srpnja 1977., str. 3579.), kako je izmijenjen, uređuje izborni postupak koji se primjenjuje na izbore za Europski parlament. Prvi podstavak članka 2. tog zakona predviđa:

„Izbor zastupnika u Europski parlament predviđen aktom priloženim Odluci Vijeća Europskih zajednica od 20. rujna 1976., koji se primjenjuje na temelju Zakona br. 77-680 od 30. lipnja 1977., reguliran je glavom I. knjige I. Izbornog zakonika i odredbama sljedećih poglavlja. […]“

11 Poglavlje 1. glave I. knjige I. Izbornog zakonika sadržava odredbe o uvjetima za birače. U tom poglavlju sadržan je članak L2 koji određuje da „su birači francuski državljani stariji od 18 godina koji uživaju građanska i politička prava, i nije im zakonski oduzeta sposobnost.“

12 U prvotnoj verziji članak L5 Izbornog zakonika određivao je:

„Ne mogu se upisati u popis birača:

1. osobe osuđene za teža kaznena djela;

[…]“

13 U skladu s člankom L6 tog zakonika, u verziji koja se primjenjuje na glavni predmet:

„Tijekom razdoblja utvrđenog u presudi ne mogu se upisati u popis birača osobe kojima su sudovi u primjeni zakona oduzeli biračko pravo.“

Glavni postupak i prethodna pitanja

14 T. Delvigne je za počinjenje teškog kaznenog djela bio osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest godina, koja je postala pravomoćna 30. ožujka 1988.

15 Iz očitovanja podnesenih Sudu proizlazi da je na temelju odredbi članaka 28. i 34. starog Kaznenog zakonika ta osuda po samom zakonu obuhvatila građansku degradaciju T. Delvignea, pri čemu mu je, među ostalim, oduzeto pravo na glasovanje, pravo da bira i da bude biran.

16 Zakon od 16. prosinca 1992. je u novom Kaznenom zakoniku, koji je stupio na snagu 1. ožujka 1994., ukinuo sporednu kaznu građanske degradacije koja je po samom zakonu posljedica kaznene osude. Novi kazneni zakonik sad previđa da oduzimanje svih ili dijela građanskih prava treba odrediti sud, i to u trajanju od najduže deset godina u slučaju osude za teže kazneno djelo.

17 Međutim, u skladu s člankom 370. Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen, oduzimanje građanskih prava T. Delvigneu zadržano je nakon 1. ožujka 1994. s obzirom na to da je ono bilo posljedica kaznene osude koja je postala pravomoćna prije stupanja na snagu novog Kaznenog zakonika.

18 Nadležno upravno povjerenstvo donijelo je 2012. na temelju članka L6 Izbornog zakonika odluku kojom je naložilo isključenje T. Delvignea s popisa birača općine Commune de Lesparre-Médoc u kojoj on ima boravište. T. Delvigne je sudu koji je uputio zahtjev podnio tužbu kojim pobija to isključenje.

19 T. Delvigne je od suda koji je uputio zahtjev zatražio da Sudu uputi prethodno pitanje koje se odnosi na tumačenje prava Unije, pri čemu je naveo nejednakost u postupanju koje prema njegovu mišljenju proizlazi iz primjene Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen. Osobito, on ističe da članak 370. tog zakona ukazuje na „problem sukladnosti“ zato što se njime, među ostalim, krši više odredbi Povelje.

20 U tim je okolnostima Tribunal d'instance de Bordeaux odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 49. Povelje […] tumačiti na način da sprečava da članak nacionalnog zakona održi na snazi zabranu, koja je k tome neodređena i neproporcionalna, da osobe osuđene prije stupanja na snagu blažeg kaznenog zakona br. 94-89 od 1. veljače 1994. budu blaže kažnjene?

2. Treba li članak 39. Povelje […], primjenjiv na izbore za Europski parlament, tumačiti na način da državama članicama Europske unije zabranjuje predviđanje opće, neodređene i automatske zabrane uživanja građanskih i političkih prava kako se ne bi stvorila nejednakost u postupanju između državljana država članica?“

O prethodnim pitanjima

Uvodna očitovanja

21 Predmet glavnog postupka je zakonitost isključenja T. Delvignea s popisa birača na temelju članka L6 Izbornog zakonika koje je uslijedilo nakon što mu je oduzeto pravo na glasovanje koje je po samom zakonu vezano uz kaznenu osudu koja mu je bila izrečena 1988.

22 S tim u vezi valja podsjetiti da, kao što to ističe francuska vlada u svojim pisanim i usmenim očitovanjima pred Sudom, kazneni institut sporedne kazne ukinut je reformom kaznenog zakonika 1994. Međutim, ta izmjena kaznenog zakona nije utjecala na situaciju T. Delvignea u pogledu njegova prava na glasovanje s obzirom na to da se na njega i dalje primjenjivala zabrana glasovanja na temelju zajedničke primjene odredbi članaka L2 i L6 Izbornog zakonika i članka 370. Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen.

23 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, traži tumačenje članka 39. i članka 49. stavka 1. posljednje rečenice Povelje kako bi mogao ocijeniti je li tim odredbama sukladno oduzimanje prava na glasovanje T. Delvigneu na temelju zajedničke primjene odredbi članaka L2 i L6 Izbornog zakonika i članka 370. Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen, a koje je imalo za posljedicu njegovo brisanje s biračkih popisa.

Nadležnost Suda

24 Francuska i španjolska vlada te vlada Ujedinjene Kraljevine navode da Sud nije nadležan za davanje odgovora na pitanja postavljena u zahtjevu za prethodnu odluku s obzirom na to da, prema njihovu mišljenju, nacionalno zakonodavstvo o kojem je riječ u glavnom postupku ne ulazi u područje primjene prava Unije. One osobito ističu da nacionalni sud ne navodi nijednu odredbu prava Unije na temelju koje se može utvrditi postojanje poveznice između tog zakonodavstva i prava Unije te da stoga navedenim zakonodavstvom nije provedeno pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje.

25 Valja podsjetiti da je područje primjene Povelje, u pogledu djelovanja država članica, definirano u njezinom članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije (presuda Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 17.).

26 Članak 51. stavak 1. Povelje potvrđuje ustaljenu sudsku praksu Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (vidjeti presude Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 19. i Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, t. 29.).

27 Stoga, kada pravna situacija ne ulazi u područje primjene prava Unije, Sud nije nadležan o njoj odlučivati te eventualno prizivane odredbe Povelje ne mogu same po sebi biti temelj takve nadležnosti (vidjeti presude Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 22. kao i Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

28 Slijedom toga, valja utvrditi ulazi li situacija u kojoj se nalazi građanin Unije, poput T. Delvignea, u odnosu na kojeg su tijelâ države članice donijela odluku o isključenju s popisa birača, čime je on izgubio pravo na glasovanje na izborima za Europski parlament, u područje primjene prava Unije.

29 S tim u vezi, članak 8. Akta iz 1976. predviđa da se, podložno odredbama tog akta, izborni postupak u svakoj državi članici uređuje u skladu s nacionalnim odredbama.

30 U predmetnom je slučaju T. Delvigne bio isključen s popisa birača jer je zbog osude 1988. za teže kazneno djelo jedna od osoba koja na temelju zajedničke primjene odredbi Izbornog zakonika i članka 370. Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen, ne ispunjava uvjete za glasovanje na državnoj razini. Međutim, kao što je to u svojim očitovanjima istaknuo Parlament, članak 2. Zakona od 7. srpnja 1977. o izboru zastupnika u Europski parlament, koji je predviđen Aktom iz 1976., izričito upućuje na te uvjete kada je posebno riječ o pravu na glasovanje na izborima za Europski parlament.

31 Što se tiče nositelja prava na glasovanje na izborima za Europski parlament, točno je da je Sud u presudama Španjolska/Ujedinjena Kraljevina (C-145/04, EU:C:2006:543, t. 70. i 78.) kao i Eman i Sevinger (C-300/04, EU:C:2006:545, t. 43. i 45.) već presudio da članak 1. stavak 3. i članak 8. Akta iz 1976. izričito i precizno ne određuju nositelje tih prava te da slijedom toga, prema trenutačnom stanju prava Unije, određenje nositelja tih prava spada u nadležnost svake pojedine države članice uz poštovanje prava Unije.

32 Kao što to u svojim očitovanjima ističu njemačka vlada, Parlament i Europska komisija, činjenica je da su države članice prilikom izvršavanja svoje nadležnosti na temelju obveze sadržane u članku 1. stavku 3. Akta iz 1976., zajedno s člankom 14. stavkom 3. UEU-a, dužne osigurati opće, izravno, slobodno i tajno pravo na glasovanje na izborima za zastupnike Europskog parlamenta.

33 Stoga valja smatrati da država članica, koja radi izvršenja obveze koju ima na temelju članka 14. stavka 3. UEU-a i članka 1. stavka 3. Akta iz 1976. predviđa u svojem nacionalnom zakonodavstvu isključenje iz kategorije nositelja prava na glasovanje na izborima za Europski parlament građana Unije kojima je, poput T. Delvignea, bila izrečena kaznena osuda koja je postala pravomoćna prije 1. ožujka 1994., provodi pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje.

34 Slijedom toga, Sud je nadležan odgovoriti na pitanja postavljena u zahtjevu za prethodnu odluku.

Dopuštenost

35 Francuska vlada navodi da su upućena pitanja nedopuštena jer, s jedne strane, sudu koji je uputio zahtjev nisu potrebni odgovori Suda kako bi donio odluku u glavnom postupku i, s druge strane, taj sud nije dovoljno odredio činjenični i pravni okvir u koji se ta pitanja uklapaju.

36 U tom pogledu valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru suradnje između Suda i nacionalnih sudova uspostavljene člankom 267. UFEU-a samo na nacionalnom sucu, pred kojim je pokrenut postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena, da ocijeni koliko je, uvažavajući posebnosti predmeta, prethodna odluka potrebna kako bi bio u stanju donijeti svoju odluku te u kojoj su mjeri relevantna pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, s obzirom na to da se postavljena pitanja odnose na tumačenje ili ocjenu valjanosti određenog pravnog pravila Unije, Sud je u načelu dužan donijeti meritornu odluku (vidjeti osobito presude Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, t. 40. i navedenu sudsku praksu kao i Gauweiler i dr., C-62/14, EU:C:2015:400, t. 24.).

37 Stoga Sud može odbiti da donese odluku o zahtjevu koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nije ni u kakvoj vezi sa stvarnim stanjem ili predmetom glavnog postupka ako je pitanje hipotetske naravi ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima kako bi na koristan način odgovorio na pitanja koja su mu postavljena (vidjeti presude Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, t. 42. i navedenu sudsku praksu kao i Gauweiler i dr., C-62/14, EU:C:2015:400, t. 25.).

38 U predmetnom slučaju moguće je iz činjeničnih i pravnih elemenata kojima raspolaže Sud i koji su također navedeni u točkama 22. do 24. ove presude jasno zaključiti da sud koji je uputio zahtjev traži od Suda tumačenje članaka 39. i 49. Povelje kako bi mogao ocijeniti je li tim odredbama Povelje sukladno nacionalno pravo na temelju kojeg je T. Delvigne isključen s popisa birača.

39 U tim okolnostima prethodna pitanja izravno su povezana s predmetom glavnog postupka te su stoga dopuštena.

Meritum

40 Uvodno valja podsjetiti da članak 52. stavak 2. Povelje određuje da se njome priznata prava koja su predviđena u Ugovorima ostvaruju pod uvjetima i u granicama određenima tim Ugovorima.

41 S tim u vezi valja ustvrditi da, prema objašnjenjima koja se odnose na Povelju, koja, u skladu s člankom 6. stavkom 1. trećim podstavkom UEU-a i člankom 52. stavkom 7. Povelje, valja uzeti u obzir prilikom njezina tumačenja, članak 39. stavak 1. Povelje odgovara pravu zajamčenom člankom 20. stavkom 2. točkom (b) UFEU-a. S druge strane, drugi stavak tog članka 39. odgovara članku 14. stavku 3. UEU-a. Osim toga, ta objašnjenja pojašnjavaju da stavak 2. članka 39. preuzima osnovna načela glasačkog sustava u demokratskoj državi.

42 Kad je riječ o članku 20. stavku 2. točki (b) UFEU-a, Sud je već presudio da ta odredba samo primjenjuje načelo nediskriminacije na temelju državljanstva na izvršavanje prava na glasovanje na izborima za Europski parlament tako što predviđa da svaki građanin Unije koji ima boravište u državi članici čiji nije državljanin ima pravo glasovati na tim izborima u državi članici u kojoj ima boravište pod istim uvjetima kao i državljani te države (vidjeti u tom smislu presudu Španjolska/Ujedinjena Kraljevina, C-145/04, EU:C:2006:543, t. 66.).

43 Tako se članak 39. stavak 1. Povelje ne može primijeniti na situaciju o kojoj je riječ u glavnom postupku jer se ona, kao što proizlazi iz elemenata spisa kojim raspolaže Sud, odnosi na pravo glasovanja građanina Unije u državi članici čiji je on državljanin.

44 Kad je riječ o članku 39. stavku 2. Povelje, kao što to proizlazi iz razmatranja navedenih u točki 41. ove presude, on u Povelji odražava pravo na glasovanje građana Unije na izborima za Europski parlament na temelju članka 14. stavka 3. UEU-a i članka 1. stavka 3. Akta iz 1976.

45 Međutim, očito je da oduzimanje prava na glasovanje T. Delvigneu na temelju odredbi nacionalnog zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku predstavlja ograničenje izvršavanja prava zajamčenog člankom 39. stavkom 2. Povelje.

46 S tim u vezi valja podsjetiti da članak 52. stavak 1. Povelje dopušta da se ostvarivanje prava kakva su ona iz njezina članka 39. stavka 2. može podvrgnuti ograničenjima ako su ta ograničenja predviđena zakonom, ako poštuju bit tih prava i sloboda, te ako su – u skladu s načelom proporcionalnosti – potrebna i ako doista odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba (vidjeti u tom smislu presude Volker und Markus Schecke i Eifert, C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662, t. 50. kao i Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, t. 55.).

47 U okviru glavnog predmeta, s obzirom na to da oduzimanje prava na glasovanje o kojem je riječ u glavnom postupku proizlazi iz zajedničke primjene odredbi Izbornog zakonika i Kaznenog zakonika, valja smatrati da je ono predviđeno zakonom.

48 Osim toga, to ograničenje poštuje bitan sadržaj prava na glasovanje iz članka 39. stavka 2. Povelje. Naime, navedeno ograničenje ne dovodi u pitanje to pravo kao takvo s obzirom na to da ono ima za posljedicu da pod posebnim uvjetima isključuje određene osobe iz skupine nositelja prava na glasovanje na izborima za Europski parlament zbog njihova ponašanja, ako su ispunjeni navedeni uvjeti.

49 Konačno, ograničenje poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku proporcionalno je s obzirom na to da ono uzima u obzir prirodu i težinu počinjenog kaznenog djela kao i trajanje kazne.

50 Naime, kao što to ističe francuska vlada u očitovanjima koja je podnijela Sudu, oduzimanje prava na glasovanje koje je obuhvatilo T. Delvignea zato što je osuđen na kaznu zatvora od dvanaest godina zbog počinjenja teškog kaznenog djela primjenjivalo se samo na osobe koje su osuđene zbog kaznenog djela za koje je bila predviđena kazna oduzimanja slobode u trajanju od najmanje pet godina do doživotnog zatvora.

51 Osim toga, francuska vlada je istaknula da nacionalno pravo, osobito članak 702-1 Zakonika o kaznenom postupku, kako je izmijenjen, dopušta da osoba koja se nalazi u situaciji T. Delvignea zahtijeva i ishodi ukidanje sporedne kazne građanske degradacije koja dovodi do oduzimanja njegova prava na glasovanje.

52 Iz prethodno navedenog proizlazi da se članak 39. stavak 2. Povelje ne protivi tome da zakonodavstvo države članice, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, po samom zakonu isključuje iz kategorije nositelja prava na glasovanje na izborima za Europski parlament osobe kojima je, poput tužitelja u glavnom postupku, izrečena kaznena osuda za teško kazneno djelo koja je postala pravomoćna prije 1. ožujka 1994.

53 Kada je riječ o pravilu o retroaktivnosti blažeg kaznenog zakona iz članka 49. stavka 1. posljednje rečenice Povelje, to pravilo određuje da se, ako je nakon počinjenja kaznenog djela zakonom propisana blaža kazna, primjenjuje takva kazna.

54 Kao što je to istaknuto u točkama 16. i 22. ove presude, u predmetnom slučaju je prilikom reforme starog Kaznenog zakonika iz 1994. oduzimanje prava na glasovanje, kao sporedna kazna koja je po samom zakonu posljedica kaznene osude, derogirano i zamijenjeno sporednom kaznom koju izriče sud na temelju članka 131-26 novog Kaznenog zakonika, i to u trajanju od najdulje deset godina u slučaju osude za teže kazneno djelo i pet godina u slučaju osude za lakše kazneno djelo.

55 Međutim, ta izmjena nije utjecala na situaciju u kojoj se nalazi T. Delvigne s obzirom na to da se na njega na temelju zajedničke primjene odredbi Izbornog zakonika i članka 379. Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen, i dalje po samom zakonu primjenjuje zabrana glasovanja na neodređeno vrijeme zbog kaznene osude za teško kazneno djelo koja mu je bila izrečena prije 1. ožujka 1994. Francuska vlada je na raspravi pojasnila da su posljedice osuda koje su postale pravomoćne prije 1. ožujka 1994. održane na snazi zato što je nacionalni zakonodavac želio izbjeći da se stupanjem na snagu novog Kaznenog zakonika automatski i neposredno gasi oduzimanje prava na glasovanje, koje je po samom zakonu posljedica kaznene osude, pri čemu taj novi zakonik održava oduzimanje prava na glasovanje u obliku dopunske kazne.

56 Međutim, s tim u vezi dovoljno je ustvrditi da se pravilo o retroaktivnosti blažeg kaznenog zakona iz članka 49. stavka 1. posljednje rečenice Povelje ne protivi nacionalnom zakonodavstvu kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku jer ono, kao što to proizlazi iz teksta članka 370. Zakona od 16. prosinca 1992., kako je izmijenjen, samo održava oduzimanje prava na glasovanje koje je po zakonu posljedica kaznene osude jedino u odnosu na konačne osude koje su postale pravomoćne dok je na snazi bio stari Kazneni zakonik.

57 Kao što je to istaknuto u točki 51. ove presude, to zakonodavstvo svakako izričito dopušta osobama kojima je na taj način oduzeto pravo na glasovanje da zahtijevaju i ishode ukidanje tog oduzimanja. Kao što proizlazi iz teksta članka 702-1 Zakonika o kaznenom postupku, kako je izmijenjen, ta mogućnost stoji na raspolaganju svakoj osobi kojoj je oduzeto pravo na glasovanje, bilo da je to oduzimanje po samom zakonu posljedica kaznene osude na temelju starog Kaznenog zakonika ili da ga je izrekao sud kao sporednu kaznu na temelju odredbi novog Kaznenog zakonika. U tom kontekstu pokretanje postupka pred nadležnim nacionalnim sudom na temelju te odredbe od strane osobe koja se nalazi u situaciji T. Delvignea i koja zahtijeva ukidanje oduzimanja koje je po samom zakonu posljedica kaznene osude na temelju odredbi starog Kaznenog zakonika omogućuje ponovnu ocjenu njegove pojedinačne situacije, uključujući i trajanje tog oduzimanja.

58 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na upućena pitanja valja odgovoriti da članak 39. stavak 2. i članak 49. stavak 1. posljednju rečenicu Povelje treba tumačiti na način da se ne protive tomu da zakonodavstvo države članice, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, po samom zakonu isključuje iz kategorije nositelja prava na glasovanje na izborima za Europski parlament osobe kojima je, poput T. Delvignea, izrečena kaznena osuda za teško kazneno djelo koja je postala pravomoćna prije 1. ožujka 1994.

Troškovi

59 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 39. stavak 2. i članak 49. stavak 1. posljednju rečenicu Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da se ne protive tomu da nacionalno zakonodavstvo, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, po samom zakonu isključuje iz kategorije nositelja prava na glasovanje na izborima za Europski parlament osobe kojima je, poput tužitelja u glavnom postupku, izrečena kaznena osuda za teško kazneno djelo koja je postala pravomoćna prije 1. ožujka 1994.

Potpisi